

in samenwerking met
Kerkinactie
Postbus 8504, 3503 RM Utrecht
(030) 880 18 89 / icb@kerkinactie.nl
www.inloopcentraberad.nl
maart 2007

Het inloopwerk wordt mede gedragen en ondersteund vanuit de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland en de Protestantse Kerk in Nederland

■ Geachte lezer ...

Hebben we ooit zo'n vroeg voorjaar gehad? Zo vroeg de krokussen en de narcissen al in bloei? Wellicht is er één categorie mensen die het wel prima vindt dat er geen strenge winter aan te pas kwam: de mensen zonder onderdak. Of was het toch nog geen pretje? Maar, zoals we weten, een groot aantal kiest ervoor om zo te leven. Als ze tenminste een echte keus hebben ...

Op 2 maart was in het Landelijk Diensten Centrum van de PKN een bijeenkomst met meer dan vijftig aanwezigen. Zij kwamen af op de presentatie van een *rapport* waarin verteld wordt over de toename van mensen met een psychische en/of psychiatrische handicap in inloophuizen, kerk-en-buurtprojecten en het drugs- en straatpastoraat. Een boeiende bijeenkomst. In deze Nieuwsbrief hebben we een stukje overgenomen uit het dagblad *Trouw*, waarin Hermen van Dorp, coördinator van het Landelijk Oecumenisch Netwerk Drugspastoraat (LOND), zijn reactie geeft op het rapport.

Niet alleen mensen vanuit deze laagdrempelige opvang waren afgekomen op de bijeenkomst, maar ook mensen uit de geestelijke gezondheidszorg en het pastoraat. De heer Arthur Hegger (psychotherapeut bij Elios in Zeist) reageerde tijdens de bijeenkomst op de onderzoeksresultaten. Hij riep de mensen van de inloophuizen, de kerk-en-buurtprojecten en het straat- en drugspastoraat op toch vooral ook *trots* te zijn op dit werk.

'Want', zei hij, 'dit werk wordt gekenmerkt door een grote mate van deernis. Met deernis en grote betrokkenheid wordt omgezien naar medemensen. En dit maakt dit werk zo bijzonder.'

Het rapport is op te vragen bij Kerk in Actie. De gegevens waarover in het rapport wordt gesproken, komen trouwens allemaal uit inloophuizen en andere projecten. Inloophuizen in onder meer Assen, Raalte, Goes en Amersfoort hebben meegewerkt.

Hebben wij u wel eens gevraagd de site www.inloopcentraberad.nl aan te klikken? Moet u echt eens doen. Op die manier kunt u op de hoogte blijven van nieuws over de inloophuizen en wat er verder in ons wereldje speelt. En natuurlijk is het ook mogelijk door te linken naar de sites van diverse inloophuizen. Staat uw huis er nog niet

Lees verder op bladzijde 2

Verder in deze nieuwsbrief ...

■ Alle aardbeien voor de veiling	2
■ Te zware last	2
■ Uit de huizen	3
■ Wet maatschappelijke ondersteuning . .	4
■ Agenda	6

De **ICB-nieuwsbrief** wordt samengesteld door een redactie, bestaande uit *Mieke Jongbloed*, *Cas Mak* en *Wim van Til*.

bij? Stuur ons een berichtje en wij zorgen ervoor dat het in orde komt. En het is natuurlijk ook een prachtig medium om al uw vrijwilligers op te attenderen. Zij kunnen onze Nieuwsbrief zo van internet halen of daar lezen. Samen met het netwerk Urban Mission en LOND geven we bovendien regelmatig een digitale nieuwsbrief uit. Ook daarvoor kunt u zich aanmelden. Doen!

Graag wensen wij u allen een goede en vrolijke inloop.

■ Alle aardbeien voor de veiling ■

We hadden wellicht niet het beste moment gekozen, toen we de visienota die wij als ICB gemaakt hebben, meestuurden met de Nieuwsbrief van december. Maar de nota is toch wel op uw bestuurstafel terechtgekomen? En, mogen wij hopen, verspreid onder de vrijwilligers? De redactie van de Nieuwsbrief zou het zeer op prijs stellen van u enig commentaar op de visienota te ontvangen.

■ Te zware last ■

De zorg voor (ex-)psychiatrische patiënten is te zwaar voor inloophuizen. Daklozen en verslaafden zie je er nog steeds, maar de meeste bezoekers van inloophuizen zijn 'psychisch kwetsbare mensen'. Dat belast de vrijwilligers.

'Ze krijgen sneller medicatie, zitten korter in een psychiatrische kliniek en kunnen gauw gaan socialiseren', zegt Hermen van Dorp over (ex-)psychiatrische patiënten. Niet met iedereen gaat het goed. Velen zoeken even onderdak in een van de tientallen inloophuizen die vooral door kerken worden gerund. Van Dorp is coördinator van het Landelijk Oecumenisch Netwerk Drugspastoraat (LOND) en leidt een inloophuis in Rotterdam.

Landelijk bestaat het bezoek van zulke instellingen vaak voor meer dan de helft uit mensen met een 'psychische handicap'. De klassieke zwervers en harddrugsgebruikers vormen een minderheid.

Op 2 maart publiceert hulpverleningsorganisatie Kerk in Actie het onderzoek *Gewoon gastvrij*, waaruit blijkt dat de sfeer door die ontwikkeling verandert. Van Dorp beaamt dit: 'Het kan zomaar uit de hand lopen als iemand een psychose krijgt. Daardoor voelen anderen zich minder thuis. Voor vrijwilligers is het belastend; ze voelen zich onveiliger, houden ermee op omdat ze met een andere categorie bezoekers wilden werken. Laatst had ik een kokkin gevonden, die met plezier kwam werken. Maar toen ze zag hoe het eraan toeging, was ze zomaar weg.' De instellingen hebben een functieverandering ondergaan, signaleert het onderzoek. Van een plaats waar je met je buurtgenoten 'een bakkie kan doen', naar een opvangfaciliteit voor psychiatrische patiënten die het niet redden in de maatschappij. Eigenlijk, stellen de onderzoekers van Kerk in Actie vast, kunnen veel inloophuizen de nieuwe populatie niet aan. Van Dorp is geschrokken van het stemgedrag van bezoekers en vrijwilligers: 'Sommigen vinden Wilders een halve messias. Ze zijn teleurgesteld, en verhard.'

In het Rotterdamse inloophuis houden ze tegenwoordig strikter aan de regels vast dan voorheen – een verschijnsel dat zich vaker voordoet volgens het onderzoek. Drank en drugs worden aan banden gelegd, de omgangsregels gehandhaafd. Van Dorp: 'Ik werk sinds kort met waarschuwingen. En met de mogelijkheid van verwijdering.'

Er is, zegt Van Dorp, behoefte aan 'training van vrijwilligers'. En aan 'professionalisering'. Uit het onderzoek *Gewoon gastvrij* blijkt dat instellingen met een betaalde beroepskracht beter werken dan die zonder. Volgens Van Dorp is er geld nodig om de opvang- en inloophuizen overeind te houden. 'Als je ziet hoeveel vrijwilligers er rondlopen, en hoeveel kapitaal dat vertegenwoordigt, is dat een goed idee.'

Goed voorbeeld vindt Van Dorp Nijmegen: daar heeft de gemeente 25.000 euro subsidie gegeven aan straatpastoraat, voor de Wet maatschappelijke ondersteuning. 'Zoiets moet veel vaker gebeuren.'

Het rapport *Gewoon gastvrij* voegt daar een aanbeveling aan toe: de overheid moet zor-

gen voor gespecialiseerde hulpverlening, zodat de bestaande initiatieven worden ontlast.

Het rapport Gewoon gastvrij is te lezen op www.kerkinactie.nl.

(overgenomen uit *Trouw*, 1 maart 2007)

■ Uit de huizen

Er komt een kaartje binnen bij Kerk in Actie met het verzoek om wat meer informatie over inloophuizen. Bij navraag blijkt de kaartschrijver regelmatig het *Annahuis* in **Raalte** te bezoeken. Hij vindt het een mooi en goed lopend huis. In zijn eigen woorden: 'Ik ben alleenstaand. Tweede kerstdag ben ik er geweest, en ik kom er ook vaker. Prachtig. Je wordt er heel goed behandeld. De mensen zijn er erg vriendelijk en netjes. Nee, echt waar, het is daar heel fijn.' Zomaar een geluid. Leuk, Raalte, over jullie te horen.

Het *Diaconaal Centrum* in **Eindhoven** heeft een verbouwing achter de rug en ging begin maart opnieuw open. De vele bezoekers, de inlopers, maakten het met elkaar noodzakelijk het pand aan de Hemelrijken, achter het station in Eindhoven, aan te passen. De huiskamer en de keuken waren te klein geworden om de vele gasten te kunnen herbergen. Het uitbreidingsplan werd gerealiseerd met steun van vele vrijwilligers en met giften van fondsen. Het bestuur, de coördinatoren en de vele vrijwilligers zijn trots op het resultaat dat werd bereikt. Heel veel succes, beste mensen in Eindhoven.

Inloophuis *De Trefhoek* in **Emmeloord** wil in de samenleving een plek zijn waar mensen iets ervaren van 'ik zal er zijn voor jou'. Een praktische vorm van kerk-zijn, zoals zij zelf zeggen. Doopsgezinden, de Christelijke Gereformeerde Kerk, de Protestantse Kerk en de Rooms-Katholieke Kerk werken met elkaar samen. En die samenwerking leidt ertoe dat het inloophuis – tot voor kort gevestigd in een ruimte van de Christelijke Gereformeerde Kerk – 's mor-

gens van 10.00 tot 13.00 uur geopend is. Op donderdag, de marktdag in Emmeloord, wordt er door acht tot twaalf mensen gezamenlijk de lunch genuttigd.

De secretaris sluit haar jaarverslag af met de woorden: 'Gezegend het huis dat zich opent voor mensen. Gelukkig het huis waar ieder een plek vindt en zich thuis voelt, omdat je er kunt thuiskomen.'

Biezeffe in **Sittard** bestaat inmiddels twee jaar. Het werd opgericht vanwege de toenemende hulpvraag van dak- en thuislozen bij pastores en predikanten. Om een structureel antwoord te bieden werd een initiatiefgroep opgericht, met als uiteindelijke resultaat een inloophuis. Nadrukkelijk wordt als doelstelling geformuleerd: 'We willen geen nieuwe hulpverleningsinstantie zijn. We willen werken vanuit de presentiegedachte, dus met een lage toegankelijkheid, een luisterend oor, een rustige en sfeervolle plaats voor ontmoeting, gesprek en af en toe een maaltijd. Kortom: er zijn voor de gasten.' De start was vliegend. Heel veel publiciteit, een snelle groei van het aantal vrijwilligers en bezoekers, zodat er al heel snel dagelijks een inloophuis kon worden geboden. En dankzij een fonds kon er voor een bepaalde periode een coördinator worden benoemd die begeleiding en organisatie in zijn takenpakket heeft gekregen.

Over de gasten wordt gezegd: 'Om diverse redenen kunnen mensen ineens op straat komen te staan. Anderen hebben wel een dak boven hun hoofd, maar ervaren dit niet als een veilig thuis of zijn gewoon eenzaam. Wat is het gemakkelijk op afstand met hen van doen te hebben en aan de overkant van de straat verder te gaan of hen uit te schelden.' De deur van *Biezeffe* staat vaak ook letterlijk open, met een lage drempel om overheen te stappen. Ook met de naam inloophuis wil men mensen uitnodigen binnen te komen. Men spreekt over inlopers, die men wil zien als gasten in de huiskamer. Niet iedereen komt binnen of blijft komen. 'Als er te veel mensen zijn, is het me te druk. Dan voel ik met niet meer veilig.' Voor anderen is de drempel toch nog te hoog. Ook zijn er mensen die intussen weer een eigen plek hebben gevonden of zijn verhuisd naar

elders. Er zijn mensen die kampen met psychische problemen en niet de juiste hulp kunnen of willen ontvangen. Vaak is er ook een combinatie met alcohol of drugsverslaving. Die problemen zorgen ervoor dat mensen niet goed voor zichzelf kunnen zorgen, geen binding kunnen maken met anderen en zichzelf in hun huis opsluiten.

Het kerk-en-buurtwerk met inloop in **Hoogvliet** bestaat al jaren. In het jaarverslag over het seizoen 2005-2006 vraagt de werker zich af: 'Verstaan wij de buurtbewoners in hun zorgen, hun woede en positieve inzet als een verlangen naar een veilige leefbare buurt? Verstaan wij de asielzoekers in hun onzekerheid en machteloosheid, in hun zwakke positie als diepe wens naar een menswaardig bestaan? Het luistert immers in dit werk zo nauw.' Verder zegt zij: 'Vanuit onze geloofsachtergrond willen we vooral aansluiten bij mensen met het zwakste belang en meest miskende verlangens. De doelstelling van het werk is immers op grond van het evangelie kwetsbare en kansarme bewoners in Hoogvliet te steunen in hun strijd om een volwaardig bestaan en hen te helpen invloed te verwerven op factoren die hun leven bepalen.' Het pandje is de uitvalsbasis voor het werk. Heel treffend is het in het jaarverslag te zien hoe bepaalde taken worden geformuleerd als doel, en dat daarbij de vraag wordt gesteld of het beoogde doel ook is bereikt, en als dat niet zo is, waardoor dat komt. Zo worden er voor het nieuwe werkseizoen doelen gesteld. Een idee dat zeker tot nadenken stemt en de vraag oproept: zou ik mijn werk ook kunnen opsplitsen in taken, daarbij doelen kunnen stellen die ik wil halen, en kleine stappen kunnen benoemen die in het komend jaar gehaald dienen te worden?

Het inloophuis *Domino* in **Gouda** heeft een beleidsplan geschreven. Steeds meer huizen gaan de waarde daarvan inzien. Nadat eerst de huidige situatie wordt beschreven, worden er relevante ontwikkelingen binnen Gouda en binnen de inloop geschetst. Het rapport sluit af met een aantal mogelijke beleidsreacties. Echt uitermate zinvol om te lezen. Maar het rapport zou

niet af zijn als er niet ook werd ingegaan op concrete beleidsprioriteiten en actiepunten. Nee, in Gouda weet men wat men het komende seizoen gaat doen, met beleid en vanuit een visie.

■ Maatschappelijke ondersteuning ■

De nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) is op 1 januari in werking getreden. Hebben wij daar in ons inloophuis iets mee te maken of zou het van belang zijn voor onze gasten? Uit de veelheid van artikelen die over de WMO geschreven worden, plukken we een paar berichten.

Gehandicapten en chronisch zieken

In een Utrechts kerkblad lezen wij onder de kop 'Vanuit de diaconie' dat gemeenten voortaan verantwoordelijk zijn voor de hulp en ondersteuning van mensen met een handicap of een chronische ziekte. De gemeente moet de noodzakelijke middelen en aanpassingen in de woning verschaffen. Mensen met een handicap of een chronische ziekte kunnen op basis van de WMO bij de gemeente een aanvraag doen voor een persoonsgebonden budget. Daarmee wordt een geldbedrag bedoeld waarmee zij zelfstandig de noodzakelijke huishoudelijke of verpleegkundige hulp kunnen inkopen. De 25 MEE-organisaties verlenen de burgers op dit gebied gratis hulp en bijstand bij de uitvoering van de nieuwe wet. MEE-organisaties bieden hulp bij onder meer:

- de weg wijzen naar de juiste instanties in uw gemeente,
- het zo zelfstandig mogelijk inrichten van het dagelijks leven,
- het oplossen van juridische problemen met bijvoorbeeld de gemeente of de ziektekostenverzekeraar.

Meer informatie is te vinden op de website www.mee.nl.

Prestatievelden

Behalve met de groep chronisch zieken en gehandicapten heeft de WMO met meer groepen en aandachtsgebieden te maken. In

het officiële jargon worden die prestatievelen genoemd. Volgens de informatie op de website www.invoeringwmo.nl moet de burgerlijke gemeente zorgen voor:

- bevordering van de sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen en wijken,
- voorzieningen die gericht zijn op het voorkomen van problemen bij jongeren,
- advies, informatie en cliëntondersteuning (lokale loketten),
- ondersteuning van mantelzorgers (inclusief respijtzorg) en vrijwilligers,
- vergroting van de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van ouderen en gehandicapten,
- individuele voorzieningen: woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, rolstoelen, huishoudelijke verzorging, diensten bij wonen met zorg,
- maatschappelijke opvang (dak- en thuislozen), vrouwenopvang en meldpunten huiselijk geweld,
- bevordering van de openbare geestelijke gezondheidszorg (met uitzondering van de zorg bij rampen),
- bevordering van verslavingsbeleid.

Uitgangspunten

Wie is nu waarvoor verantwoordelijk, en wat is de rol van de overheid? Je zou kunnen spreken van een soort drietrapsmodel:

- Iedereen is eerst zelf verantwoordelijk voor het regelen van alle zaken die nodig zijn.
- Burgers zijn medeverantwoordelijk voor elkaar: vrijwilligerswerk en burenhulp, maar ook verenigingen, werkgroepen, buurtcomités, kerken.
- De gemeentelijke overheid stimuleert dit, maar regelt ook voorzieningen als men het niet zelf of samen kan oplossen.

Compensatiebeginsel

Ter compensatie van beperkingen in zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie treft de gemeentelijke overheid voorzieningen die mensen in staat stellen

- een huishouden te voeren,
- zich te verplaatsen in en om de woning,

- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel,
- anderen te ontmoeten en sociale verbanden aan te gaan.

Compensatie van een beperking betekent dus het wegnemen van het verschil tussen normaal functioneren en het functioneren met een beperking, bijvoorbeeld door een voorziening of hulpmiddel.

Achtergronden

Waarom is die Wet op de maatschappelijke ondersteuning nu eigenlijk ingevoerd? Wat zijn de achtergronden? Hub Crijns, directeur van landelijk bureau DISK (Dienst in de industriële samenleving vanwege de kerken) hield daarover onlangs een verhaal. Hij noemt de volgende redenen die geleid hebben tot de WMO:

- Vermaatschappelijking van de zorg: iedereen er weer bij betrekken en iedereen verantwoordelijkheid geven.
- Zelfstandigheid: mensen met veel zorgbehoeften willen in de maatschappij blijven (liever hulp thuis dan een opname).
- Ontschotting: de schotten weg tussen welzijn en zorg.
- Een functiegerichte benadering: de vraag van de cliënt staat centraal.
- Vergrijzing van de bevolking maakt de huidige voorzieningen te duur (de kosten van de AWBZ nemen de komende jaren met veertig procent toe, en het aantal premiebetalers stijgt niet).
- ‘Civil society’ centraal: versterk maatschappelijke verbanden waarvan burgers deel uitmaken en die gericht zijn op samenwerking en onderlinge steun (vrijwilligerswerk en mantelzorg).
- Horizontalisering: de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de burgers, de lokale en de landelijke overheid verandert sterk. De gemeente legt verantwoording af aan burgers en gemeenteraad, niet aan het rijk.
- Decentralisering: het rijk legt de uitvoering van, en de verantwoordelijkheid voor zorg en welzijn dicht bij de burgers in handen van de gemeentelijke overheid.

De (plaatselijke) kerk of het inloophuis

En wat hebben wij daar nu mee te maken in ons inloophuis? Hub Crijns komt tot de volgende aandachtspunten:

- positie en belangen van de meest kwetsbaren als uitgangspunt kiezen;
- mensen in nood helpen; kerken zijn op verschillende prestatievelden actief met concrete projecten: inloophuizen, hospices, terminale thuiszorg, formulierenbrigades, klussendiensten, opvang van dak- en thuislozen, maatjesprojecten, kerk-en-buurtprojecten, taallessen, vakanties voor mensen met een beperking;
- voorlichting aan kerkleden en vrijwilligers: tot de kerkgemeenschap behoren zowel gebruikers van WMO-voorzieningen als mensen die direct met hen in contact komen (in het bijzonder pastores, zoekgroepen, wijkcontactpersonen, diaconen); informeer hen over de inhoud en mogelijkheden van de WMO; stimuleer het gebruik van voorliggende voorzieningen;
- opzetten van een ‘voorloket’: mensen zien soms op tegen het doen van een aanvraag, en vrijwilligers kunnen behulpzaam zijn door hen hierbij te ondersteunen en als maatje mee te gaan naar het zorgloket;
- financiële hulpverlening: bij sommige voorzieningen van de WMO kan een eigen bijdrage worden gevraagd; als die bijdrage een belemmering is, kan de diaconie, de caritas of een plaatselijk hulpfonds wellicht bijspringen;
- bijdragen aan sociale samenhang of sociale insluiting: kerken zijn motoren van gemeenschapsvorming (hoe gebrekkig soms ook) en diaconale actie (hoe klein ook soms);
- bijdragen aan nieuwe initiatieven of initiatieven van derden: kerken kunnen meewerken aan nieuwe initiatieven door in eigen kring vrijwilligers, bestuursleden en geld te werven;
- geen dubbele dingen doen;
- problemen en misstanden signaleren: kerken kunnen problemen in de uitvoering van de WMO signaleren en die doorgeven aan organisaties, gemeentelijke overheid of politici;

- meedenken met de overheid: meedoen in vormen van burgerparticipatie, deelname aan een WMO-adviesraad (of orgaan rondom de kerkelijke vertegenwoordiger), panels, platforms en dergelijke, waarbij bijdragen op beleidsniveau meer voor de hand liggen dan op uitvoeringsniveau;
- publieke opinie en politiek beïnvloeden, vooral op het lokale niveau; de beste manier is daarbij geven en nemen: wij zijn betrokken (zie wat we doen) en maken anderen attent op wat we missen of nodig vinden (zie wat we wensen).

Ten slotte

Op allerlei websites is meer te vinden over de WMO. Kwestie van ‘googelen’. Wie geïnteresseerd is in het volledige verhaal van Hub Crijns, moet even contact zoeken met het ICB (zie het adres op de voorkant van de Nieuwsbrief).

■ Agenda

19 maart 2007

Missie, migratie en evangelisatie

Bijeenkomst in *De Wijkplaats* te Utrecht voor werkers in arbeidspastoraat, kerk-en-buurtwerk, inloophuizen en straat- en drugs-pastoraat

16 april 2007

Regionale bijeenkomst Zuid-Holland

18 april 2007

Regionale avond in Culemborg

5 en 12 juni 2007

Regionale bijeenkomsten Noord-Brabant en Limburg

5 juni Bergen op Zoom

12 juni Eindhoven